

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

2007/4

⓪ HASZNÁLÓI ELÉGEDETTSÉG VIZSGÁLAT AZ OSZK-BAN ⓪
⓪ HASZNÁLÓI ELÉGEDETTSÉG VIZSGÁLAT A ZALAI PEDAGÓGIAI
SZAKKÖNYVTÁRBAN ⓪ KÖNYVINDEK 1949–1950 ⓪ MEDIÁTORI
SZEREPKÖRÖK: A TULAJDONNÉVTÉR ÉS A BIBLIOGRÁFUSI
FELADATOK ⓪ A PÁZMÁNY-BIBLIOGRÁFIA MÓDSZERTANI
KÉRDÉSEI ⓪ KARAKTERFELISMERÉS RASZTERES TÉRKÉPEKEN ⓪
OROSZORSZÁGI KÖNYVTÁRI KÖRKÉP ⓪ KÖNYVTÁR- ÉS
INFORMÁCIÓTUDOMÁNYI KÉPZÉS EURÓPÁBAN 2. ⓪ ⓪ ⓪ ⓪

A TARTALOMBÓL:

KI
Könyvtári
Intézet

A székelyudvarhelyi Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

BUJDOSÓNÉ DANI Erzsébet

A nagy múltra visszatekintő székelyudvarhelyi Tudományos Könyvtár sorsa fontos fejezete a magyar könyvtártörténetnek. A könyvtár története összefonódott a magyar kultúrtörténettel és a történelmi eseményekkel, s jól példázza azokat az erőfeszítéseket, amellyel a magyar intézmények megpróbálták túlélni a Trianon utáni impériumváltást, a 2. világháborút, majd az 1945 utáni államosítást és a szocializmus építésének időszakát. A könyvtár túlélési stratégiája – hasonlóan a többi magyar intézményéhez – azt a célt szolgálta, hogy megmaradhasson eredeti funkciójában: a magyar lakosságot szolgáló, magyar intézménynek.

Az 1990-es évektől kezdve új korszak kezdődött a romániai magyar könyvtárak életében is: hosszú idő után megnyíltak azok a lehetőségek, amelyek egyfelől pozitív változásokat generáltak, másfelől azonban komoly elvárásokkal, megoldandó problémákkal párosultak. Az erdélyi magyar intézmények életében eljött az az

idő, amikor az anyaország támogatását érezve, többet tehettek a magyar kultúra érdekében.

A múlt

A székelyudvarhelyi Tudományos Könyvtár a valamikori református kollégium könyvtárának jogutódja. *Gönczi Lajos*, a kollégium igazgatótanára 1895-ben „A székelyudvarhelyi evangélikus református kollégium múltja és jelene” című történeti vázlatának kilencedik fejezetében (Az iskolai gyűjtemények keletkezése és mai állása címen) megírta a könyvtár történetét, melyben bemutatja a keletkezését és tételesen felsorolja a gyűjteményét. Munkája a magyar könyvtártörténet fontos fejezetét gyarapítja. *Csapodi-Tóth-Vértessy* jól ismert könyvtártörténeti munkájában azt olvashatjuk a könyvtárról: „Az 1670-ben alapított székelyudvarhelyi református kollégium könyvtárában – mely a diákközösség, az úgynevezett *coetus tulajdona* volt – csupán pár száz

kötet állt a polcokon. Ennek ellenére volt könyvtári szabályzata, s a XVIII. század első felében több főúri hagyaték anyagával gazdagodott.”¹ Jakó Zsigmond a teljesség igényével írta meg a könyvtár történetét, részletesen és kimerítően foglalkozik a gyűjtemények alakulásával, feltárva minden olyan adatot és eseményt, mellyel a könyvtár története rekonstruálható, elektronikusán a <http://mek.oszk.hu/03200/03227/> címen is olvasható.

A könyvtár működési rendje a 20. század első felét jellemző történelmi viharok következtében meglazult, felborult. Az első világháború, az impériumváltás, a megváltozott politikai, társadalmi, gazdasági körülmények, majd a második világháború és a kommunizmus éveiben ezen a területen is éreztették negatív hatásukat.

A századelőn a könyvtár állománya még szépen gyarapodott és a könyvek mellett a periodika gyűjteménye is számottevő volt. Irodalom- és nyelvtudományi, természettudományi, társadalomtudományi folyóiratai, újságjai mind-mind azt sugallták, hogy a kollégium vezetősége komoly erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy minőségileg és mennyiségileg is jól felszerelt könyvtárat biztosítson mind a tanári kar, mind a diákság számára. Az első világháború befejezéseig volt olyan időszak, amikor harmincnál több folyóirat járt egyszerre az intézetbe. A tény önmagáért beszél, a mai erdélyi iskolai könyvtárak többsége megirigyelhetné a régi kollégiumi könyvtár gazdag periodika választékát.

Az impériumváltás mérföldkövet jelentett a kollégium és a könyvtár életében, hanem a magyar kultúrtörténetben is. Az 1920. június 4-én megszületett versailles-i békerendszer a magyar könyvtárakat is nagyon súlyosan érintette. Csapodi–Tóth–Vértesy már említett összefoglaló művében olvashatjuk, hogy az ország 1348 tudományos és közművelődési könyvtárából összesen 743 könyvtár került az utódállamokhoz.² A protestáns könyvtárak 50%-a az elcsatolt területeken maradt. Mivel e könyvtárak java részét a 16. és 17. században alapították, a veszteség

pótolhatatlan értékek elvesztését jelentette.

A székelyudvarhelyi református kollégium is az elcsatolt intézmények közé tartozott. A két világháború között a kollégium próbálta megtalálni a helyét az új rendszerben, hogy átvészelve a változásokkal járó nehézségeket. A könyvtár fejlődése ezekben az években lelassult, szinte megállt.

A második világháború, majd a rá következő zűrzavaros idők, az 1949-ben megtörtént államosítás tovább nehezítették, ill. szűkítették a könyvtár működési lehetőségeit. 1949 után a református kollégium is állami tulajdonba került, ami azt jelentette, hogy megpecsételődött a könyvtár sorsa. A könyvtárat leválasztották a létrehozó tanügyi intézményről, és ezzel két csonka intézményt teremtettek: egyfelől egy történelmi könyvtáratól megfosztott iskolát, másfelől az iskola kiszolgálására létrehozott – de most már egykori célját és hivatását vesztett – „dokumentációs” fedőnév alatt ismert könyvtárat.³ (A „dokumentációs könyvtár” gyűjtőfogalom azt jelentette, hogy csak „elvtársi” néptanácsi elnöki, később a párt propagandatitkári) engedéllyel volt használható. A Tudományos Könyvtár évtizedeken keresztül küszködött a fenntartóváltásból adódó problémák miatt. Fenntartás szempontjából 1945 után az akkori rajoni (a magyarországi megyénél kisebb, járásnál nagyobb alegység) könyvtárhoz tartozott, majd 1970-től a municípiumi (megyei jogú) könyvtár alá sorolták, önállóságát elvesztve. A gyűjtemény gyarapítása 1944-ben lezárult, gyarapításra gyakorlatilag már nem került sor az államosítás előtti években sem. Mivel a könyvtár elveszítette önállóságát, nem rendelkezett saját költségvetéssel sem. Ez a magyarázata annak, hogy az 1944 után megjelent kiadványokat már nem tudták megvásárolni.

Ebben a helyzetben a gyarapodás és nyilvántartási rend nélküli gyűjtemény megmaradása igen kétségessé vált. 1958–1959 nyarán a helyi hatóságok támogatásával, valamint a Babeş-Bolyai Egyetem (a Bolyai Egyetem éppen 1959 tava-

szán vette fel a Babeş-Bolyai nevet) történelmi karának hallgatói segítségével, Jakó Zsigmond professzor vezetésével elindult egy olyan nagyszabású munka, melynek eredményeként a könyvtár összekeveredett állományát szétválogatták, és az 1797. évi, legrégebből fennmaradt leltárkönyv szerint a régi állományrészben visszaállították az eredeti elrendezést. A köteteket helyrajzi számokkal látták el, és a megmaradt katalóguscédulákat betűrendbe osztva összepárosították a könyvekkel. A szakszerű munka eredményeként a régi állomány rendezése megtörtént, s ez nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a könyvtár lassan visszanyerje azt az állapotot, ami a használhatóságot biztosította, értékeit átláthatóvá tette. Mindezekről a lépésektől függetlenül az intézmény kapui zárva voltak, a nagyközönség nem, illetve kutatói engedélyhez kötötteen használhatta a gyűjteményt. Az eltelt évtizedek távlatából ma már biztosan állítható, hogy éppen ez a zártság, ez a mesterségesen előidézett „hibernált” állapot jelentette a gyűjtemény számára a túlélést a szocializmus éveiben.

A könyvtár 1961-ben kapott szakképzett könyvtárost, *Molnárné Hubbes Éva* személyében, aki a könyvtár egyetlen szakalkalmazottjaként évtizedeken keresztül, zárt ajtók mögött folytatta a Jakó professzor által elképzelt munkát. A könyvek újraleltározása, az elveszett katalóguscédulák pótlása, az újabb anyag rendszerezése és állományba vétele mind az ő munkájának eredménye. Jakó professzorral állandó levelezésben volt, tőle kért és kapott szakmai tanácsokat, eligazításokat. Levélváltásaik nem hivatalos stílusban történtek, munkakapcsolatuk (professzor és egykori növendéke közti) baráti hangon zajlott. A levelek dokumentumai annak az odaadásnak és elkötelezettségnek, melyet mindketten éreztek a gyűjtemény és az intézmény iránt.

A rajoni könyvtárhoz való csatlolás után a gyűjtemény 1970-től Székelyudvarhely (municípiumi, megyei jogú) városi könyvtárának tudományos részlegeként működött egészen 1990-ig.

Az említett húsz év alatt a gyűjtemény továbbra

is zárva volt az olvasók előtt, a szó hagyományos értelmében, bár a könyvtári munkák – a lehetőségekhez igazodva – tovább folytak. Kölcsönzés, szerzeményezés nem volt, így a szakember feladata a meglévő állomány rendezése, feltárása volt. Tekintve, hogy a könyvtár 1961 óta ún. „dokumentációs” könyvtárként működött, megpróbálta ezt a feladatkörét úgy ellátni, ahogyan az ország többi, hasonló múlttal rendelkező, hasonló körülmények közé került, hasonló célt szolgáló tudományos könyvtárai. Ezek a gyűjtemények az eredeti, ezeket létrehozó intézményektől leszakadva a legjobb esetben egyetemi, akadémiai vagy muzeális központokhoz kerültek, de tényleges és ideológiai zár alatt voltak. Állományuk többnyire rendezetlen, feltáratlan volt. Voltak olyan régi gyűjtemények, amelyeket a városi vagy rajoni könyvtárakhoz csaptak, s a továbbiakban azok zárolt részlegeiként működtek, ahogy⁴ a székelyudvarhelyi református kollégium könyvtára is. Bár a többi, hasonló sorsú könyvtárhoz képest mégis jobb helyzetben volt, köszönhetően Jakó professzornak és csapatának, majd Molnárné Hubbes Éva könyvtárosnak, hiszen állománya rendezetté vált és katalógussal is rendelkezett.

Helyileg a volt református tanítóképző (Pedagógiai Líceum) keretében maradt ugyan, de nem szolgálta, nem szolgálhatta az iskola érdekeit úgy, mint iskolai könyvtár. Az iskola azokban az időkben csak a könyvtáros fizetését tudta fedezni. A rajoni, majd a városi könyvtárhoz való csatlolás nem segített az alapproblémákon, a pénzhiányon, és az ebből adódó áldatlan állapotokon. A megoldást, legalábbis részben, az önálló költségvetés jelentette volna. Akkoriban több kísérletet tett a könyvtár az önállósá válás érdekében. Molnárné Hubbes Éva különböző fórumokon többször is azzal érvelt, hogy Hargita megyének nincs önálló dokumentációs egysége, míg ezzel szemben Maros megyében ezt a szerepet a Bolyai-Teleki Téka, Fehér megyében a Batthyanaeum, Széchenyi megyében a Brukenthal könyvtár tölti be. Kolozs megyében a volt kol-

légiუმok, gimnáziumok könyvtárai mint akadémiai fiókkönyvtárak működtek. A kolozsvári református, unitárius főgimnáziumi könyvtárakat az államosítás után a Román Tudományos Akadémia kolozsvári hálózati központjába helyezték el (Institutul de Cercetări Socio-Umane), ugyanígy a marosvásárhelyi központba került a marosvásárhelyi református kollégium könyvtára, valamint a székelyudvahelyi unitárius gyűjtemény.

A könyvtár önállósodási próbálkozásai nem jártak eredménnyel, így a város egyik legjelentősebb kultúrtörténeti egysége sosem kapta meg az önálló jogi státuszt, és az ezzel járó önálló költségvetés lehetőségét. Az önálló jogi státusz hiánya azonban hozzájárult ahhoz, hogy az intézmény túlélte a szocializmus éveit is. Az elzártság hozadékaként a könyvtár belföldi kihasználtsága ugyan minimális volt, a külföldi kutatók számára pedig olyan mértékben volt megnehezítve a bejutás, hogy gyakorlatilag alig folyt kutatómunka. A zártság egyrészt átok, másrészt azonban a megmaradás záloga volt a könyvtár számára.

A képlet azért nem ilyen egyszerű. A szocializmus idején a román állam részéről időről időre történtek olyan kísérletek, melyeknek célja a régi gyűjtemények feltérképezése volt. Érdekes adaléka ennek a korszaknak, hogy a bukaresti Művelődési Minisztérium kérésére a könyvtárosnak úgynevezett törzslapokat (Fișa de evidență a bunurilor culturale mobile) kellett kitölteni a kulturális javak feltérképezése érdekében.

Valamennyi, a román könyvtári szakma által régi könyvként számon tartott, 1830-ig megjelent kiadványról leírást és adatokat kértek. A leírások több információt tartalmaztak, mint a katalógus számára készülő címléírások. A törzslapok **eleinte 3 példányban készültek. Idővel növelték a beküldendő anyagot (normában kellett beküldeni őket), emiatt megelégedtek a 2 példányban kitöltött bejelentőkkel.** A román kulturális kormányzat szakmai továbbképző tanfolyamokat is tartott, kifejezetten a bejelentési munkára való felkészítéssel. A kitöltött lapok a megyei

műkincsvedelmi hivatalba kerültek, ahonnan a művelődési minisztériumba továbbították számítógépes országos nyilvántartás készítése céljából. Hogy végül a minisztériumban mi történt velük, rendszereztek-e, s egyáltalán elkészült-e a központi nyilvántartás, nem lehetett tudni. Nem hivatalos és leellenőrizetlen értesülések szerint a régi könyvek nyilvántartása Románia akkori felhalmozott adóságának esetleges tehermentesítése céljából történt. Ezzel a tervvel, amit a történelmi események szerencsés módon megakadályoztak, kettős célt ért volna el az akkori pártapparátus: megsemmisítette volna a régi, több száz éves kultúrtörténeti értékeket őrző gyűjteményeket, másrészt ezen tárgyi bizonyítékok felszámolásával az erőszakos kulturális homogenizálás érdekében is hatékony eredményeket érhetett volna el.

Említettük már, hogy a szocializmus éveiben a könyvtárba csak külön engedéllyel lehetett bejutni kutatni: a kutatónak a könyvtáros által előre elkészített géppel írt „formanyomtatványon” kellett benyújtania kérvényét a városi tanács vezetőjéhez, részletesen leírva a kutatás témáját, megindokolva a kutatás célját. Ez a gondosan könyvelt folyamat azt a célt is szolgálta, hogy a kutatások témája (és a kutató is) átlátható legyen. Az engedélyeket a városi tanács kulturális irodájának vezetője adta ki. Napjainkban is megvan ez a kérvény-lista, amelyen jól látható, hogy a kutatók úgy próbálták megkerülni a hatóságokat, hogy a kutatási célt az esetek többségében valamilyen semleges témára fogalmazva adták be. A hivatalos szervek „kijátszásával” a kutatók végül is használhatták a könyvtár állományát olyan témákban is, melyek akkoriban nem voltak kívánatosak, pl. a helytörténet kutatása, ill. történelmi, kultúrtörténeti, szociológiai, társadalomelméleti stb. forráskutatásokhoz.

A könyvtár jelenleg a Benedek Elek Tanítóképző 1912-ben épült impozáns épületében található. Közepes nagyságrendű könyvtár, kimondottan e célra (33 000 kötetre) tervezett, kétszintes helyiségben elhelyezve. Az olvasóterem a századelő,

az akkori kor általánosan elfogadott és csúcstechnikának számító könyvtári berendezését jelentette. Mára már nagyon szűkösnek bizonyul, a könyvtár kinötte a kereteit.⁵

A könyvtárat mostani állapotában úgy is fel lehet fogni, mint a helyi iskolák egykori könyvtárainak gyűjteményét, mint könyvmúzeumot, hisz a főállományként tekintett nagy múltú református kollégium könyvtára mellett a 19. század utolsó évtizedeiben megalakult állami főreáliskola, valamint a kő- és agyagipari szakiskola könyvtárainak napjainkig részben fennmaradó állományát is magáénak tudhatja. Ezek az állományrészek 1960 és 1967 között kerültek a könyvtárba. Ugyancsak ide került a helyi katolikus gimnázium könyvtári állománya is, kb. 15 000 kötet. Ez a jelentős állományrész összefüggő, és külön egységként kezelt.

A kötetekben a többszöri könyvtárrendezésnek köszönhetően több leltárszám található, amelyek az esetleges korábbi közlések beazonosításakor lehetnek hasznosak.

Ezen átvett állományrészek mellett egy másik adomány is gyarapította a gyűjteményt. *Tóth Kálmán* (a kolozsvári Egyetemi Könyvtár egykori igazgatója) mintegy 4000 kötetet kitevő könyvtára *Jakó Zsigmond* professzor által és jóvoltából került a könyvtár állományába. *Jakó* professzor és *Molnárné Hubbes Éva* könyvtáros levelezéséből egyértelműen kiderül, hogy a gyűjtemény azzal a kikötéssel került Székelyudvarhelyre, hogy „... *onnan később sem mozdítják el, és biztosítják annak osztatlan együtt-tartását is*”. A gyűjtemény érdekessége és értéke abban rejlik, hogy az 1918 utáni Románia (Erdély) területén megjelent magyar nyelvű nyomtatványokat tartalmazza, melyek talán tárgyak jelentéktelensége folytán máshol nem maradtak meg, így érdekes adalékként szolgálnak azon kutatóknak, akik ezt a korszakot tervezik kultúrtörténeti szempontból jobban megismerni.

A könyvtár állományán belül külön érdekességet képviselnek az időszaki kiadványok: a régebbi

magyar nyelvű bécsi, magyarországi, erdélyi, udvarhelyi újságok, folyóiratok és szaklapok mellett megtalálhatók az Osztrák-Magyar Monarchia tudományos intézményeinek, társulatainak irodalmi, nyelvészeti, természettudományi, társadalomtudományi és neveléstudományi időszaki kiadványai. A könyvtárnak Székelyföldön egyedülálló, az Osztrák-Magyar Monarchia majdnem 800 iskolájából származó, körülbelül 9000 kötetet számláló évkönyvgyűjteménye is van. Említést érdemel az erdélyi és a helytörténeti anyagot tartalmazó állományrész is. Külön kezelik a magyar, román és az egyetemes irodalom helyben fellelhető műveit is.

A jelen

1990-től a könyvtár a Haáz Rezső Múzeum részlegeként működik, hivatalos neve Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára. Jelenlegi könyvtárosa *Róth András Lajos*, aki egy személyben látja el az összes könyvtári feladatot. Az intézménynek most sincs önálló költségvetési kerete, ebből adódóan gyarapodása kiszámíthatatlan, tervezhetetlen és eseti. Az állomány inkább ajándékok és hagyatékok révén gyarapodik, cserére nincs lehetőség.

A könyvfeldolgozást a Magyarországon jól ismert Szirén könyvtári szoftver támogatja. A kurrens gyarapodás elenyésző mennyisége folytán a retrospektív feldolgozás a fő feladat. A könyvtárban megmaradt a régi téka-rendszer, amit helyi specialitásként Jobbágy-rendszernek hívnak. A bekerülő új állományrészek külön részlegbe (tékába) kerülnek. A '90-es években így jött létre a Pál téka, mely adomány Pál István (1931–1995) hagyatéka, és természettudományi, biológia kézikönyveket tartalmaz; a Vofkori téka, mely dr. Vofkori József (1936–1998) sebészorvos hagyatéka, és orvostudományi, zenei, művészeti kézikönyveket tartalmaz; a Mátéffy téka, mely Mátéffy Béla adományaként került a könyvtárba és egyes szépirodalmat is tartalmazó tanári kézikönyvtár.

A folyóiratállomány értékes színfoltja a könyvtárnak. A városi könyvtárból ide került a szocialista évek 1970-ig terjedő anyaga, ami bőséges anyagot szolgáltat az ezzel a korral foglalkozó kutatóknak. Itt kapott helyet az Előre, a Vörös Zászló, a Hargita Népe, az Informatia Hargitei, az Utunk, a Munkásélet, a Tükör, az Ifjúmunkás, a Scînteia, a Steaua Roşie, a Korunk, a România Liberă, a Tanügyi Újság, az Albina. Mivel ezeket a folyóiratokat a rendszerváltozást követően nagyon sok könyvtárból leselejtezték, az itt kialakult gyűjtemény a jövő kutatói számára szolgálhat fontos adalékkal. Az évfolyamok majdnem hiánytalanok, de még nincsenek feldolgozva.

Az 1990 utáni időben már a magyar könyvtári szakirodalom is megtalálható a könyvtárban (pl. a Magyar Könyvszemle tiszteletpéldányai, a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros is hosszú ideig járt alapítványi támogatásnak köszönhetően, csakúgy, mint a Könyvtári Figyelő és a Könyvtári Levelezőlap számai).

A kilencvenes évektől kialakult a könyvtár szakmai kapcsolatrendszere is a magyarországi könyvtárakkal (pl. az OSZK régi könyves osztályával, az OPKM dolgozóival, és a könyvtár részt vett az OPKM által készített Schola Orbis munkálataiban a székelyudvarhelyi iskolákra vonatkozó értesítők anyagának feldolgozásával.)

A könyvtár jelenlegi állománya meghaladta 75 000 kötetet. A retrospektív feldolgozás eredménye 16 000 rekord, ami (kb. 7500 kötet) az állomány mintegy 10%-át jelenti. Tárgyi feltárássra a helyi állományra kidolgozott, egyedi tárgyszórendszer szolgál. A könyvtár prézens, kölcsönzés nincs, csak helyben olvasásra van lehetőség. A kutatók tájékozódását egy régi (félíves formátumú) történelmi jellegű, szerzői betűrendes katalógus segíti, amely felöleli a református és katolikus állomány teljes régi könyvanyagát. Ez fokozatosan egészül ki a folyamatos feldolgozás során az újabb keletű anyaggal. A szak szerinti nyilvántartást a könyvtár jellege miatt a közeljövőben elkészí-

tendő szakkatalógus fogja szolgálni, melynek elkészítéséhez először a teljes állomány számítógépes feldolgozását kell elvégezni.

A rendszerváltozással egy időben a régi könyvanyag „törzskönyvezése” leállt. Bukaresti információk szerint (egy újabb értelmezésben) az addig begyűjtött adatok szolgáltak volna alapul egy központi 1830-ig terjedő régi könyves adatbázisnak, mely része lett volna az országos gyűjteményi adatbázisnak.

Az utóbbi években újra történtek bukaresti kezdeményezések a nemzeti műkinccs adatbázisban való feldolgozásához, és úgy tűnt, hogy az adat szolgáltatás nem a régi „törzskönyvezés” formájában fog elindulni. A legújabb műkinccsvédelmi szabályozás egy 2002. évi művelődési minisztériumi végrehajtási rendelet (Ordin nr. 2053 din 17 mai 2002 pentru aprobarea Normelor de clasare a bunurilor culturale mobile) a 182/2000 műkinccsvédelmi törvényhez. Ez a műkinccsé (patrimoniu), illetve kiemelt műkinccsé (tezaur) értékeléshez szükséges eljárási folyamatot írja elő. Régi román könyvnek az 1830-ig megjelent román nyelvű kiadványokat tekintik, de nincs olyan jellegű osztályozás, mint a régi magyar nyomtatványoknál. A Művelődési Minisztérium egyik osztálya, a cIMEC (Institutul de Memorie Culturală) feladata egy egységes keresési felületű országos adatbázis elkészítése. 2000-es adatok szerint több mint 760 000 ingó műkinccsről cikkeznek, de a www.cimec.ro címen elérhető honlapukon már csak nyolcezer, az utolsó rendelet értelmében is, műkinccsé felértékelte tárgyról lehet tudomást szerezni. Érdekességként megjegyzendő, hogy a romániai múzeumok intézményi érdekből is be kell, hogy terjesszenek tételeket műkinccsé való besorolásra, mert ha a gyűjteményekben nincs elég műkinccsé elfogadott tárgy, akkor a múzeum dolgozóinak kevesebb lesz a fizetése.

A Tudományos Könyvtárban megtörtént az 1711 előtti régi magyar nyomtatványok feltárása, az adatok beépültek a Régi Magyarországi Nyomtatványok megfelelő köteteibe. Borsa Gedeon,

Pavercsik Ilona és Ecsedy Judit az 1711 utáni kiadványokat tudták beazonosítani Róth András Lajos pontos bibliográfiai leírásai alapján, az ismeretlenekről pedig címlapmásolatot küldött.

A könyvtár kéziratokkal is rendelkezik, bár ezek zömmel csak másolati példányok, átírt-lemásolt könyvek, egyetemi jegyzetek (pl. Szigethi Gyula Mihály jegyzetei, Miksa László, Málnási László gyűjteménye). A kéziratosokat magyarországi kutatók is használták: Szabó Csaba, Killián István és kutatócsoportja, Csörsz Rumen István ezekkel az anyagokkal foglalkoztak. Bíró Gyöngyi a régi unitárius katalógusok után kutatott, Borsa Gedeon és Jakó Klára is többször megfordultak a könyvtárban.

A Tudományos Könyvtár sok anyagot nyújtott különböző tárgyú kutatásokhoz. Az itteni állomány segítségével születtek modern megyei és városi monográfiák, tudományos ülészakokon bemutatott szakdolgozatok. Főleg a helytörténeti kutatásoknak van tárgyasult eredménye, hisz a város céhes életét, közintézményeit bemutató tanulmányok mind a könyvtári kutatások alapján születtek. Könyvtári anyag szolgált alapul azon történelmi, földrajzi, kultúrtörténeti tanulmányoknak is, melyek elkészülte fontos adalék a székelység, és a magyarság kutatásaihoz (pl. Hermann Gusztáv, Vofkori László, Vofkori György kutatásaihoz).

2006-ban megkezdődött a valamilyen szempontból értékes, különleges könyvek digitalizálása is. Róth András Lajos a karakterfelismerő szoftverrel beszkenelt szövegeket pdf. és dejavu formátumban átküldi a Magyar Elektronikus Könyv-

tárba, ahol regisztrálják, elkészítik a leírást, elvégzik a digitalizálás további lépéseit, majd a dokumentum bekerül a MEK-adatbázisba.

A székelyudvarhelyi Tudományos Könyvtár a maga nemében egyedülálló értékekkel rendelkező gyűjteményével mindig is a magyar kultúra érdekeit szolgálta. A 17. századi alapításától kezdve áll Székelyföld lakosainak szolgálatában, segíti a tudományos kutatást és gondoskodik az értékek őrzéséről, feltárásáról. Nem sodorták el a történelmi viharok, s jelenleg is megpróbálja funkcióját betölteni, és az új idők hívó szavát megértve, a modern technika adta lehetőséggel helyet próbál találni a határokon átívelő egységes magyar kultúrában.

Jegyzetek

1. Csapodi Csaba-Tóth András-Vértessy Miklós: Magyar könyvtártörténet, Budapest, Gondolat, 1987, 131. p.
2. Csapodi Csaba-Tóth András-Vértessy Miklós: Magyar könyvtártörténet, Budapest, Gondolat, 1987, 348. p.
3. Róth András Lajos: A múltó idő sodrában, avagy rekvium a határon túli iskolai könyvtárakért. In: Könyv, könyvtár, könyvtáros, 1997. 2. 46. p.
4. Róth András Lajos: A múltó idő sodrában, avagy rekvium a határon túli iskolai könyvtárakért. In: Könyv, könyvtár, könyvtáros, 1997. 2. 47. p.
5. Róth András Lajos: Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára. www.sulinet.hu/oroksegtar/data/Haaz_Rezsolindex.htm. Letöltés dátuma: 2007-09-11

